

Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка
Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і
молодих учених Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка

Х ГЛУХІВСЬКІ НАУКОВІ ЧИТАННЯ – 2020.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУСПІЛЬНИХ ТА ГУМАНІТАРНИХ НАУК

**Матеріали
міжнародної науково-
практичної
інтернет-конференції
молодих учених і студентів**

**9-11 грудня 2020
м. Глухів:
Глухівський НПУ ім. О. Довженка
2020**

саксів, поклавши кінець англо-саксонському періоду в історії Англії. Цю дату можна вважати і кінцем епохи вікінгів в Північній Європі, після якої з'явився державний устрій середньовічної Європи.

Отже, можна зробити висновок, що феодально-християнський світ заходу витримав натиск норманів і відкинув їх до Скандинавії. Невеликі групи вікінгів були допущені до складу панівного класу і отримали завойовані землі на околицях християнських держав, на морських узбережжях Франції, в Італії і Сицилії. За це вони були зобов'язані васальною вірністю феодалам та успішно асимілювались серед християнського населення. Також варто зазначити, що вікінги були не лише грабіжниками та несли тільки руйнування й смерть, а й зробили вагомий внесок в культуру, державотворення та логістику країн Західної Європи.

Література:

1. Лісін Д. С. Вплив вікінгів на розвиток ірландського суспільства в кінці VIII – X ст.: дис. іст. наук.: 11.05.2016 [Електронний ресурс] / Дмитро Сергійович Лісін. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://docplayer.net/66599256-Lisin-dmitro-sergiyovich-vpliv-vikingiv-na-rozvitok-irlandskogo-suspilstva-v-kinci-viii-x-st-vseshvitnya-istoriya.html>.
2. Соціальна історія: Науковий збірник / За ред. проф. Г. Д. Казьмирчука. – К.: Логос, 2012. – Вип. VIII. – 118 с.
3. Лебедев Г. С. Эпоха викингов в Северной Европе [Електронний ресурс] / Г. С. Лебедев. Л.: Издательство Ленинградского университета, 1985. Режим доступу до ресурсу: <https://history.wikireading.ru/164038>

УДК 327.8

Матей Ю.Ф.,

студентка III курсу історичного факультету
Харківського НПУ ім. Г.С. Сковороди

Науковий керівник:

Мірошніченко С.В.,

кандидат історичних наук,
доцент кафедри всесвітньої історії
Харківського НПУ ім. Г.С. Сковороди
м. Харків

АДМІНІСТРАЦІЯ Б. КЛІНТОНА ТА НОВЕ БАЧЕННЯ АМЕРИКАНО-ТУРЕЦЬКОЇ ПОЛІТИКИ В КАСПІЙСЬКОМУ РЕГІОНІ

Прихід до влади в США демократичної адміністрації Білла Клінтона призвів до трансформації політика республіканців щодо ролі

Туреччини у Каспійському регіоні. Туреччина вже не була представлена як системна «модель» для країн регіону через декілька причин, однією з яких стала економічна і політична криза в Туреччині.

У 1994 році економічна криза в Туреччині мала величезні масштаби: інфляція становила 130%, зовнішній борг - 65 млрд дол., безробіття - 13%, соціальні програми були зменшені до мінімуму [1, с. 7]. Прем'єр-міністр Тансу Чиллер прийняла ряд жорстких заходів для економічної стабілізації країни, що супроводжувалися тимчасовим підвищенням цін, заморожуванням зарплати, звільненням працівників державних підприємств у зв'язку з приватизацією. Хоча ці заходи й призвели до певної стабілізації економіки, вони викликали різке невдоволення серед громадян.

Прагнення народу до змін відбилося на результатах муніципальних виборів 1994 року, на яких перемогла ісламістська Партія благоденства (Рефах), набравши 18% голосів виборців [2, с. 132]. Програма партії мала яскраво виражений антизахідний, особливо, антиамериканський характер. Лідер партії Неджметтін Ербакан заявляв, що Туреччина повинні вийти з НАТО і ООН, перестати бути маріонеткою США (зокрема, в Каспійському регіоні). Гасла партії закликали до створення мусульманської ООН, ісламської НАТО, ісламської валюти і спільного ринку для всіх ісламських держав [2, с. 134].

У зв'язку з цим адміністрація США остаточно вирішила відмовитися від підтримки лідерської ролі Туреччини в Каспійському регіоні та самостійно розвивати двосторонні стосунки з незалежними державами. Цьому сприяв і той факт, що самі незалежні республіки висловили бажання і готовність розвивати двосторонні відносини з США без посередництва Туреччини [4, с. 178].

У 1993 – 1994 рр., враховуючи кризу американо-турецьких відносин, Росія вийшла на перший план у зовнішньополітичних планах США в Каспійському регіоні. Однак, турецьке керівництво вважало, що підтримка зміцнення позицій Росії в пострадянських державах є помилкою адміністрації США. Анкара мотивувала це тим, що Росія використовує лояльність Америки для того, щоб відновити власний економічний і політичний потенціал, а потім встановити гегемонію в Каспійському регіоні. Проте, спроби Туреччини переконати США в тому, що Росія не прагне стати вірним союзником, виявилися безрезультатними.

Важка економічна і політична ситуація відразу ж позначилася на діях Туреччини в прикаспійських країнах. Без значної фінансової підтримки з боку західних союзників, Туреччина остаточно втратила можливість претендувати на те, щоб стати економічним центром регіону.

Криза американо-турецьких відносин була посилена і тим, що деякі проекти не втілювалися в життя через протидію з боку США. Наприклад, в червні 1994 року лідери Туркменістану та Туреччини підтвердили своє прагнення будувати газопровід через територію Ірану і Туреччини, який повинен був постачати газ з Туркменістану до Європи. Проте, адміністрація США, яка виступала проти будь-яких проєктів, які могли принести економічну вигоду Ірану, використала всі свої важелі впливу на турецький уряд, щоб заблокувати цей проєкт [3, с. 51].

Американські компанії завдали удару по амбіціях Туреччини й у сфері розвитку супутникової телефонної мережі на території пострадянських республік. Якби проєкт був втілений в життя, Туреччина змогла б забезпечити пострадянським державам доступ до світової телефонної мережі в обхід Росії. Однак, при спробі запуску супутника, ракета вибухнула. Туреччина не мала коштів на повторний запуск, і відсутність фінансових можливостей змусила відкласти реалізацію цього проєкту на кілька років [2, с. 136].

Адміністрація Білла Клінтона не тільки позбавила свого багаторічного партнера допомоги для проведення раніше обраного ними зовнішньополітичного курсу в Каспійському регіоні, а й зменшила фінансову підтримку, необхідну для вирішення внутрішньополітичних та економічних проблем у самій Туреччині. Наприкінці 1994 р., посиляючись, на порушення прав і свобод людини в Туреччині, Конгрес США прийняв рішення на чверть урізати їй військову допомогу на наступний рік [4, с. 185].

Таким чином, зовнішня політика, реалізована адміністрацією Б. Клінтона, призвела до загострення кризи американо-турецьких відносин у Каспійському регіоні та пошуку нових союзників з боку як США, так і Туреччини.

Література:

1. Воротнюк М.О. Туреччина: регіональний гравець з глобальними амбіціями. Київ: Представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні, 2010. 16 с.
2. Габер Є. Американо-турецький альянс на сучасному етапі: стратегічні партнери чи стратегічні суперники? // Дослідження світової політики.

Збірник наукових праць Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України. Вип. 43. К., 2008. С. 127–140.

3. Морозова М.Ю. Природные ресурсы во внешней, политике Центральной Азии - интегрирующее звено или дестабилизирующий-фактор? / Форум: Центральная Азия в Евразийской перспективе // Восток. 1996. №5. С. 48-54.

4. Ратніков М. І. Безпековий вимір стратегічного партнерства США – Туреччина // Проблеми міжнародних відносин. К.: КиМУ, 2012. С. 175–187.

УДК 726:27-523.42(477.52-21)

Мірошниченко О.М. -

науковий співробітник

Національного заповідника «Глухів»

НЕВІДОМІ ЦЕРКВИ ГЛУХІВЩИНИ XVIII ст.

Сакральним спорудам Глухівщини присвячено безліч статей, але переважна більшість робіт стосується культових споруд, які дійшли до нашого часу. Перелік книг та наукових видань, де висвітлена історія втрачених церков Глухова та округи, займе не більше одієї сторінки. Це роботи В.В. Вечерського [1], О.М. Корнієнка [6], Ю.А. Шишкіної [16], С.В. Тупіка [14], О.М. Мірошниченка [10], В.Ю. Ткаченка [13], С.А. Таранушенка [12], Ю.О. Коваленка [5].

Наша стаття присвячена маловідомим глухівським храмам XVIII ст.

Село Студенок прикрашала старовинна церква Різдва Пресвятої Богородиці. У 1768 р. починається будівництво кам'яного храму. «Деревянная церковь задавно ей строения в такую пришла обветшалость, что священодействие в ней крайне опасно» [4, с. 1]. Войскові товарищи Василій Романовський та Василій Уманець, значкові товарищи Філіп і Петро Уманці, козаки і посполиті села Студенок стали ініціаторами будівництва новго храму близ ветхой церкви [4, с. 10]. Василь Романович Ковальчук (перший секретар Есманського волосного військово-революційного комітету) в своєму щоденнику описує цю подію: «В с. Студенок прибыл генерал Романовский со своей дворнею и объявил населению с. Студенок, что все земельные угодья, которые находятся в границах пользования с. Студенка государиней Екатериной II, пожалованы ему со всем населением. Для смягчения зло настроенных закрепощенных, Романовский использует все свои хитрости – обращается за помощью к религии и в 1767 году строит небольшую церковь» [9].